

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

RAPORT

DLA KOMISJI EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W ZAKRESIE NADZORU RYNKU NAD WYROBAMI PIROTECHNICZNYMI W 2013 r.

Warszawa, maj 2014

Spis treści

1	Wstęp	7
1.1	Cel dokumentu	7
1.2	Podstawa prawna sporządzenia dokumentu	7
2	Organizacja i struktura systemu nadzoru rynku w zakresie wyrobów pirotechnicznych w Polsce	8
2.1	Uwarunkowania prawne kontroli wyrobów pirotechnicznych	8
2.2	Kompetencje poszczególnych organów	8
2.2.1	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	9
2.2.2	Inspekcja Handlowa.....	10
2.2.3	Państwowa Inspekcja Pracy	11
2.2.4	Organy Służby Celnej.....	11
3	Działania podjęte w ramach nadzoru rynku w zakresie wyrobów pirotechnicznych	13
3.1	Działania podjęte przez UOKiK	13
3.1.1	Planowanie kontroli	13
3.1.2	Współpraca administracyjna w ramach grupy ADCO-PA.....	13
3.1.3	Uczestnictwo w projekcie „Joint Action – Fireworks”	13
3.2	Kontrole przeprowadzone przez WIIH.....	15
3.2.1	Założenia kontroli WIIH	15
3.2.2	Wyniki kontroli WIIH	17
3.3	Działania podjęte przez pozostałe organy kontroli	22
3.3.1	Państwowa Inspekcja Pracy	22
3.3.2	Organy Służby Celnej.....	22
3.4	Kontrole bezpieczeństwa przewozu drogowego.....	22
4	Wnioski	24

Słownik skrótów:

uosoz	– ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm.)
OW	– organy wyspecjalizowane w rozumieniu art. 38 uosoz
ustawa o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego	– ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1329, z późn. zm.)
ustawa o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego	– ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych do użytku cywilnego oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. Nr 155, poz. 1039)
KE	– Komisja Europejska
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
IH	– Inspekcja Handlowa
WIIH	– wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej
PIP	– Państwowa Inspekcja Pracy
ITD	– Inspekcja Transportu Drogowego
UTK	– Urząd Transportu Kolejowego
dyrektywa 2007/23/WE	– dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie wprowadzania do obrotu wyrobów pirotechnicznych (Dz. Urz. UE L 154 z 14.06.2007, str. 1).

uobp	– ustawa z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275, z późn. zm.)
dyrektywa 2001/95/WE	– dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (Dz. Urz. UE L 11 z 03.12.2002, str. 4).
ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych	– ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 227 poz. 1367, z późn. zm.)
ADCO-PA	– grupa współpracy administracyjnej krajów członkowskich UE w obszarze dyrektywy 2007/23/WE

Słownik pojęć:

Umowa ADR – oznacza Umowę europejską dotyczącą międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, sporządzoną w Genewie 30 września 1957 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 815)

Certyfikat ADR – zgodnie z umową ADR (dział 5.4) jest to dokumentacja sporządzana w związku z procedurą nadawczą towarów niebezpiecznych.

Komitet do Spraw Europejskich – organ doradczy Rady Ministrów stanowiący forum współpracy członków Rady Ministrów oraz innych organów administracji publicznej w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Materiał pirotechniczny – należy przez to rozumieć jedną z odmian materiałów wybuchowych będącą materiałem lub mieszaniną materiałów przewidzianych do wytwarzania efektów cieplnych, świetlnych, dźwiękowych, gazu, dymu lub kombinacji tych efektów w wyniku bezdetonacyjnej, samopodtrzymującej się reakcji chemicznej, a także wyroby wypełnione materiałem pirotechnicznym.

Materiał wybuchowy – należy przez to rozumieć substancje chemiczne stałe lub ciekłe albo mieszaniny substancji zdolne do reakcji chemicznej z wytwarzaniem gazu o takiej temperaturze i ciśnieniu, i z taką szybkością, że mogą powodować zniszczenia w otaczającym środowisku, a także wyroby wypełnione materiałem wybuchowym.

Wyroby pirotechniczne – należy przez to rozumieć wyroby zawierające jeden lub kilka materiałów pirotechnicznych, przeznaczone do uzyskiwania efektów pirotechnicznych, w tym widowiskowych.

Wyroby pirotechniczne widowiskowe:

klasa 1: wyroby, które podczas działania charakteryzują się bardzo niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieistotnym poziomem natężenia emitowanego dźwięku, przeznaczone do użytku w budynkach oraz na zamkniętym obszarze na zewnątrz budynków,

klasa 2: wyroby, które podczas działania charakteryzują się niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także niskim poziomem natężenia emitowanego dźwięku, przeznaczone do użytku na zamkniętym obszarze na zewnątrz budynków,

klasa 3: wyroby, które podczas działania charakteryzują się średnim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieszkodliwym dla zdrowia ludzi poziomem natężenia emitowanego dźwięku, przeznaczone do użytku na dużych, otwartych przestrzeniach na zewnątrz budynków,

klasa 4: wyroby, które podczas działania charakteryzują się wysokim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieszkodliwym dla zdrowia ludzi poziomem natężenia emitowanego dźwięku, określane również jako wyroby pirotechniczne widowiskowe do zastosowań profesjonalnych, przeznaczone do obsługi i użytku wyłącznie przez osoby posiadające wiedzę specjalistyczną.

Wyroby pirotechniczne przeznaczone do użytku teatralnego:

klasa T1: wyroby, które podczas działania charakteryzują się niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska,

klasa T2: wyroby przeznaczone do obsługi i użytku wyłącznie przez osoby posiadające wiedzę specjalistyczną.

Pozostałe wyroby pirotechniczne:

klasa P1: wyroby, które podczas działania charakteryzują się niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska,

klasa P2: wyroby przeznaczone do obsługi i użytku wyłącznie przez osoby posiadające wiedzę specjalistyczną.

1 Wstęp

1.1 Cel dokumentu

Celem dokumentu jest przedstawienie działań krajowych organów kontroli podjętych w ramach nadzoru rynku w obszarze wyrobów pirotechnicznych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r.

Ze względu na okresy przejściowe określone w dyrektywie 2007/23/WE, część skontrolowanych wyrobów podlegała poprzedniemu reżimowi prawnemu, tj. przepisom uobp, wdrażającym dyrektywę 2001/95/WE. W związku z tym, niniejszy raport, oprócz wyrobów podlegających oznakowaniu CE, obejmuje również dane dotyczące kontroli wyrobów pirotechnicznych widowiskowych podlegających przepisom uobp w zakresie działań podejmowanych przez Inspekcję Handlową i Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

1.2 Podstawa prawna sporządzenia dokumentu

Obowiązek przekazania niniejszego raportu Komisji Europejskiej wynika z art. 14 ust. 5 dyrektywy 2007/23/WE, który stanowi, że „państwa członkowskie co roku informują Komisję o prowadzonych przez nie działaniach w zakresie nadzoru rynku”. Powyższy zapis został implementowany do krajowego porządku prawnego przez art. 62e ust. 7 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego w brzmieniu: „Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sporządza corocznie, za poprzedni rok kalendarzowy, informację o prowadzonych działaniach w zakresie kontroli wyrobów pirotechnicznych wprowadzanych do obrotu i przekazuje ją Komisji Europejskiej”. Przed przekazaniem raportu KE podlega on przyjęciu przez Komitet do Spraw Europejskich.

2 Organizacja i struktura systemu nadzoru rynku w zakresie wyrobów pirotechnicznych w Polsce

2.1 Uwarunkowania prawne kontroli wyrobów pirotechnicznych

9 września 2010 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, która znowelizowała ustawę o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego. Ustawa ta implementuje do polskiego porządku prawnego dyrektywę 2007/23/WE. Przepisy ustanawiające zasadnicze wymagania dla wyrobów pirotechnicznych wprowadzanych do obrotu oraz procedury oceny zgodności tych wyrobów są określone w rozdziale 5a ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego.

Przed wejściem w życie ww. przepisów, wyroby pirotechniczne widowiskowe przeznaczone dla konsumentów kontrolowane były przez inspektorów Inspekcji Handlowej na podstawie przepisów art. 17 ust. 1 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Zgodnie z art. 2 ust. 1 uobp, ustawę tę stosuje się do produktów, dla których przepisy odrębne nie określają szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa.

Zgodnie z terminami przyjętymi w dyrektywie 2007/23/WE, ustawa o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego wprowadziła okresy przejściowe. Wyroby pirotechniczne widowiskowe, które zostały wprowadzone do obrotu przed dniem jej wejścia w życie (tj. 9 września 2010 r.), mogą pozostać w obrocie do dnia 4 lipca 2017 r. Zatem do oceny bezpieczeństwa tych wyrobów należy stosować ustawę o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

Uwzględniając powyższe okresy przejściowe oraz zgodnie z art. 62u ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, do kontroli wyrobów pirotechnicznych wprowadzonych do obrotu po 9 września 2010 r. zastosowanie mają procedury określone w uosoz.

2.2 Kompetencje poszczególnych organów

System nadzoru rynku w zakresie wyrobów pirotechnicznych tworzą następujące organy:

- a) w zakresie kontroli spełniania przez wyroby pirotechniczne zasadniczych wymagań:
 - wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej,
 - inspektorzy pracy,
- b) w zakresie prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań:
 - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - okręgowi inspektorzy pracy.

Ponadto w systemie istotną rolę odgrywają organy celne współpracujące z OW w celu eliminowania wyrobów pirotechnicznych niespełniających wymagań przed dopuszczeniem ich do obrotu na terenie Unii Europejskiej.

Należy mieć na względzie, że każda z instytucji zaangażowanych w system nadzoru rynku wyrobów pirotechnicznych wykonuje równocześnie inne zadania, do których została powołana, np. inspektorzy pracy sprawują nadzór i kontrolę przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudniania i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie o PIP z dnia 13 kwietnia 2007 r. Inspektorzy Inspekcji Handlowej, oprócz działań w zakresie nadzoru rynku, m.in. kontrolują jakość artykułów żywnościowych, jakość paliw, jakość usług świadczonych konsumentom czy legalność prowadzenia działalności przez podmioty gospodarcze.

Dodatkowym aspektem jest kontrola bezpieczeństwa przewozu wyrobów pirotechnicznych, którą przeprowadza się na zasadach określonych w ustawie o przewozie towarów niebezpiecznych. Zgodnie z art. 99 ust. 1 tej ustawy, kontrola przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, w tym wyrobów pirotechnicznych, należy do zadań Inspekcji Transportu Drogowego, Policji, Straży Granicznej oraz funkcjonariuszy celnych.

2.2.1 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Zgodnie z art. 62e ust. 6 pkt 1 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, Prezes UOKiK prowadzi postępowania administracyjne w sprawach dotyczących wyrobów pirotechnicznych niespełniających zasadniczych wymagań, w zakresie wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klas 1-4.

W trakcie prowadzonych postępowań administracyjnych, Prezes UOKiK zwykle dopuszcza podejmowanie przez przedsiębiorców dobrowolnych działań naprawczych poprzez wyznaczenie stronie postępowania terminu na (art. 41b ust. 1 uosoz):

- usunięcie niezgodności wyrobu z zasadniczymi wymaganiami,
- wycofanie wyrobu z obrotu,
- powiadomienie konsumentów o stwierdzonych niezgodnościach.

Jeżeli przedsiębiorca nie skorzysta z tej możliwości, Prezes UOKiK stosuje środki określone w art. 41c ust. 3-4 uosoz, takie jak:

- nakazanie wycofania wyrobu z obrotu lub z użytku, które może być połączone z nakazem odkupienia wyrobu od posiadaczy,
- zakazanie udostępniania wyrobu,
- ograniczenie udostępniania wyrobu,
- nakazanie stronie postępowania powiadomienia konsumentów lub użytkowników wyrobu o stwierdzonych niezgodnościach z zasadniczymi wymaganiami.

W przypadku stwierdzenia, że wyrób stwarza poważne zagrożenie, organ prowadzący postępowanie może nakazać zniszczenie wyrobu na koszt strony postępowania, jeżeli zagrożenia nie można wyeliminować w inny sposób (art. 41c ust. 5 uosoz).

Powyższe środki stosuje się proporcjonalnie do rodzaju stwierdzonej niezgodności wyrobu z wymaganiami oraz stopnia zagrożenia powodowanego przez wyrób, mając na celu w szczególności odwrócenie grożącego niebezpieczeństwa lub usunięcie już istniejącego zagrożenia dla życia i zdrowia konsumentów lub użytkowników wyrobu, a także zagrożenia dla mienia lub środowiska.

Ponadto Prezes UOKiK jest organem monitorującym system nadzoru rynku w Polsce (również w zakresie innych dyrektyw nowego podejścia). Do jego zadań w tym zakresie należy:

- współpraca z OW oraz organami Służby Celnej,
- opiniowanie okresowych planów kontroli OW oraz opracowywanie i przekazywanie krajowego programu nadzoru rynku do KE,
- zarządzanie przepływem informacji o wyrobach niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami (tj. administrowanie systemem informatycznym służącym do przekazywania danych nt. kontroli),
- informowanie OW o wyrobach wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku, które mogą nie spełniać zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań oraz zlecanie im kontroli w uzasadnionych przypadkach,
- prowadzenie rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami publikowanego na stronie internetowej UOKiK,
- informowanie KE oraz pozostałych państw członkowskich o środkach prawnych podjętych wobec wyrobów niespełniających wymagań (np. o decyzjach OW nakazujących wycofanie wyrobu z obrotu).

2.2.2 Inspekcja Handlowa

Inspekcja Handlowa jest wyspecjalizowanym organem kontroli powołanym do ochrony interesów i praw konsumentów oraz interesów gospodarczych państwa. IH składa się z 16 wojewódzkich inspektoratów oraz 34 delegatur. Kompetencje w zakresie prowadzenia kontroli posiadają wojewódzcy inspektorzy IH, prowadzący kontrole zgodnie z właściwością miejscową, tj. na obszarze danego województwa.

Zgodnie z art. 62e ust. 2 pkt 1 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, IH prowadzi kontrole spełniania zasadniczych wymagań przez wyroby pirotechniczne widowiskowe klas 1-4.

Wyniki kontroli przekazywane są Prezesowi UOKiK. W przypadku, gdy wskazują one, iż wyrób nie spełnia zasadniczych wymagań, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne.

W przypadku stwierdzenia wyrobu stanowiącego poważne zagrożenie, wojewódzki inspektor IH może zakazać udostępniania wyrobu na okres nie dłuższy niż 2 miesiące (art. 40k ust. 1 uosoz). W przypadku wszczęcia postępowania w sprawie danego wyrobu, organ prowadzący postępowanie może przedłużyć okres obowiązywania powyższego zakazu do czasu zakończenia postępowania (art. 40k ust. 4 uosoz).

Jeżeli podczas kontroli wyrobu zostanie stwierdzona niezgodność z zasadniczymi wymaganiami, która nie powoduje poważnego zagrożenia, czyli ma niewielki wpływ na bezpieczeństwo użytkowania i której wyeliminowanie jest stosunkowo łatwe, wojewódzki inspektor IH może zwrócić się do wprowadzającego do obrotu (producenta lub importera) lub do pierwszego dystrybutora na terenie Polski, o usunięcie niezgodności lub wycofanie wyrobu z obrotu oraz przedstawienie dowodów podjętych działań w określonym terminie (art. 40k ust. 2 uosoz). Jeśli przedsiębiorca, do którego zwrócił się wojewódzki inspektor IH, nie podejmie dobrowolnych działań w wyznaczonym terminie, akta kontroli przekazywane są do Prezesa UOKiK w celu wszczęcia postępowania administracyjnego.

2.2.3 Państwowa Inspekcja Pracy

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy. Do jej zadań należy m.in. nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, kontrola przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, kontrola wyrobów wprowadzanych do obrotu pod względem spełniania przez nie wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, a także podejmowanie działań polegających na zapobieganiu i eliminowaniu zagrożeń w środowisku pracy.

Zgodnie z art. 62e ust. 2 pkt 2 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, inspektorzy pracy prowadzą kontrole spełniania przez wyroby pirotechniczne zasadniczych wymagań w zakresie wyrobów pirotechnicznych klas T1, T2, P1 i P2. Natomiast okręgowi inspektorzy pracy prowadzą, zgodnie z art. 62e ust. 6 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, postępowania administracyjne w sprawach dotyczących wyrobów pirotechnicznych niespełniających zasadniczych wymagań w zakresie wyrobów pirotechnicznych klas T1, T2, P1 i P2.

2.2.4 Organy Służby Celnej

Służba Celna to jednolita umundurowana formacja, utworzona w celu zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa obszaru celnego Wspólnoty Europejskiej, w tym zgodności z prawem przywozu oraz wywozu towarów z tego obszaru.

Organy Służby Celnej uzupełniają system nadzoru rynku. Do ich zadań należy kontrola wyrobów przywożonych spoza Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa produktów oraz spełniania przez nie zasadniczych wymagań. Tryb postępowania organu celnego w zakresie egzekwowania tych obowiązków został uregulowany w przepisach Rozdziału 3, Sekcji 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r.

ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008 r., str. 30) zatytułowanej: „Kontrola produktów przywożonych do Wspólnoty”. Działania funkcjonariuszy celnych stanowią szybką i skuteczną formę eliminowania wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań sprowadzanych z krajów trzecich przed dopuszczeniem ich do obrotu. Organy celne, w przypadku wątpliwości, co do spełniania przez dany wyrób zasadniczych wymagań, zwracają się do OW o wydanie opinii. Wydanie opinii o niespełnieniu przez wyrób wymagań powoduje zatrzymanie wyrobu, w momencie jego wprowadzania na teren Unii Europejskiej.

Organy celne uczestniczą w systemie nadzoru rynku, w tym nad wyrobami pirotechnicznymi, poprzez:

- zagwarantowanie jednolitego stosowania unijnych przepisów w sprawie zakazów i ograniczeń w obrocie towarowym,
- wdrażanie skutecznych systemów komunikacji i dzielenia się informacjami,
- dążenie do wypracowania równowagi pomiędzy nadzorem i ułatwieniami, aby nie utrudniać nadmiernie wymiany międzynarodowej.

Ponadto organy celne kontrolują wyroby pirotechniczne objęte procedurą dopuszczenia do obrotu poprzez weryfikację dokumentów celnych, danych z systemów celnych oraz innych dokumentów w celu potwierdzenia faktu, że towar został wprowadzony do obrotu przed dniem wejścia w życie nowych przepisów. Ponadto, w przypadku transportu drogowego wyrobów pirotechnicznych, kontrola może dotyczyć również certyfikatu ADR, dopuszczającego dany wyrób pirotechniczny do przewozu drogowego.

3 Działania podjęte w ramach nadzoru rynku w zakresie wyrobów pirotechnicznych

3.1 Działania podjęte przez UOKiK

3.1.1 Planowanie kontroli

UOKiK zaplanował kontrole wyrobów pirotechnicznych widowiskowych w I i IV kwartale 2013 r., które łącznie miały objąć 165 przedsiębiorców i 825 wyroby. Przygotowano programy kontroli, w których zgodnie z art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz.U. z 2014 r. poz. 148) określono cel kontroli, założenia organizacyjne, wskazano podstawę prawną, zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli oraz wykaz przepisów prawnych regulujących zagadnienia objęte zakresem kontroli. Ponadto szczegółowo opisano etapy kontroli i wskazano konkretne wymagania, które powinny być spełnione, wraz ze sposobem wykorzystania ustaleń kontroli. Należy podkreślić szczególny charakter programu realizowanego w I kwartale 2013 r., do którego włączono działania wynikające z faktu uczestnictwa UOKiK w międzynarodowym projekcie kontroli pt. „Joint Action – Fireworks”. Obejmowały one pobranie próbek wyrobów pirotechnicznych do badań laboratoryjnych.

3.1.2 Współpraca administracyjna w ramach grupy ADCO-PA

Przedstawiciele UOKiK są członkami grupy współpracy administracyjnej ADCO-PA. UOKiK brał udział w pracach podgrupy tematycznej zajmującej się kwestiami ujednolicenia procedur kontroli wyrobów pirotechnicznych oznakowanych znakiem CE na terenie UE (Subgroup on Market Surveillance). Przedstawiciele UOKiK uczestniczyli w spotkaniach grupy ADCO-PA, które odbyły się 5-6 marca 2013 r. w Esbjerg w Danii oraz 10 października 2013 r. w Brukseli.

Poza współpracą w ramach grupy ADCO-PA, UOKiK podejmował doraźną współpracę z organami nadzoru rynku innych państw członkowskich wynikającą z realizacji działań kontrolnych. W ramach tej współpracy UOKiK wymieniał informacje z organem fińskim, francuskim i holenderskim oraz podejmował działania w stosunku do podmiotów, co do których otrzymał informacje, że oferowane przez nich wyroby pirotechniczne nie spełniają wymagań zasadniczych.

3.1.3 Uczestnictwo w projekcie „Joint Action – Fireworks”

UOKiK uczestniczył w projekcie „Joint Action – Fireworks”, mającym na celu stworzenie warunków do współpracy międzynarodowej w zakresie nadzoru rynku wyrobów pirotechnicznych widowiskowych, poprzez wypracowanie dobrych praktyk kontrolnych oraz udostępnienie wyników projektu wszystkim państwom członkowskim. Projekt zakładał pobranie próbek wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klas 1-3 i przebadanie ich w laboratorium wyłonionym w drodze konkursu, a w stosunku do wyrobów niespełniających

wymagań zastosowanie przewidzianych w prawie krajowym środków nadzoru rynku. W projekcie uczestniczyły Belgia, Bułgaria, Dania, Holandia, Malta, Norwegia, Polska, Portugalia, Słowenia, Szwecja.

Do badań grupa uczestników wytypowała 5 rodzajów wyrobów, stwarzających potencjalnie największe zagrożenia i jednocześnie najchętniej kupowanych przez konsumentów – baterie, kombinacje o małej podstawie i dużej wysokości (wysokie ryzyko utraty stabilności podczas działania), rakiety, petardy błyskowe, fontanny oraz rzymskie ognie. Polska pobrała 24 próbki – 9 baterii wyrzutni rurowych, 1 kombinację, 4 rzymskie ognie, 5 rakiet, 4 petardy. Wszystkie próbki zostały przekazane do badań do laboratorium INCD INSEMEX w Rumunii. Wyniki badań wykazały nieprawidłowości w przypadku 8 wyrobów (33 proc. przebadanych). Niezgodności dotyczyły braku stabilności wyrobu (dwie baterie), zbyt krótkiego lub zbyt długiego czasu spalania lontu, przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu. W przypadku dwóch rodzajów rzymskich ogni wybuch modułów pirotechnicznych nastąpił na wysokości niższej niż dozwolona. Należy przy tym podkreślić, że zarówno oznakowanie, jak i dokumentacja tych wyrobów były prawidłowe. W związku z tym, Prezes UOKiK oraz Inspekcja Handlowa podjęły następujące działania:

- 1) w przypadku 2 próbek, gdzie jedyną niezgodnością było niewielkie przekroczenie poziomu ciśnienia akustycznego (mieszczące się w granicach błędu pomiaru) skierowano do podmiotów, wprowadzających przedmiotowe wyroby do obrotu, pisma przekazujące sprawozdania z badań oraz nakazujące dołożenie większych starań w celu uniknięcia tego typu nieprawidłowości w przyszłości;
- 2) w stosunku do 4 próbek Prezes UOKiK przeprowadził postępowania administracyjne, w wyniku których przedmiotowe wyroby zostały wycofane z obrotu oraz nakazano przedsiębiorcom ogłoszenie w prasie ogólnopolskiej komunikatów ostrzegających konsumentów o stwierdzonych zagrożeniach; informacje o tych wyrobach zostały umieszczone w systemie RAPEX;
- 3) producent kolejnych 2 wyrobów podjął dobrowolne działania naprawcze po otrzymaniu sprawozdań z badań i wycofał kwestionowane baterie z obrotu.

Jedną z trudności jakie napotkano w trakcie realizacji projektu było dostarczenie próbek do zagranicznego laboratorium. Wynikało to z faktu, że przewóz wyrobów pirotechnicznych jest objęty wymaganiami Umowy ADR, co wiąże się z licznymi obostrzeniami dotyczącymi m. in. pakowania wyrobów, znakowania paczek i pojazdów, wyposażenia pojazdów i uprawnień osób dokonujących przewozu. Ponadto wyrobów pirotechnicznych nie można, zgodnie z postanowieniami Światowej Konwencji Pocztovej wprowadzonej przez umowę międzynarodową sporządzoną w Bukareszcie 5 października 2004 r. (Dz. U. z 2007 r., Nr 206, poz. 1494), przesyłać w paczkach pocztowych. Ostatecznie po długotrwałych poszukiwaniach, przewozu próbek do laboratorium w Rumunii podjęła się firma rumuńska, mająca uprawnienia do przewozu towarów niebezpiecznych. W związku

z koniecznością przewozu próbek od kontrolowanych przedsiębiorców do siedzib WIIH, UOKiK zorganizował dla inspektorów szkolenie na temat zasad przewozu drogowego wyrobów pirotechnicznych. W szkoleniu wzięli udział przedstawiciele wszystkich WIIH, łącznie 35 inspektorów.

W trakcie realizacji projektu stwierdzono również, że problemem jest szacowanie ryzyka w odniesieniu do poszczególnych niezgodności z wymaganiami dyrektywy 2007/23/WE. W związku z tym, w ramach projektu, powołano grupę roboczą, w której skład weszli przedstawiciele Danii, Polski i Bułgarii. Grupa miała za zadanie opracowanie wstępnych wytycznych do analizy ryzyka wyrobów pirotechnicznych. Okazało się jednak, że nie jest możliwe opracowanie jednolitych wytycznych dla poszczególnych niezgodności, szczególnie co do rodzajów krajowych środków nadzoru rynku. Zwrócono uwagę, że dobór środków nadzoru rynku zależy nie tylko od rodzaju niezgodności, ale również od wielu innych czynników, przykładowo warunków środowiskowych w danym państwie, kultury prawnej i obyczajów mieszkańców, ilości wyrobów wprowadzonych do obrotu, klasy wyrobu, podejścia prezentowanego przez przedsiębiorców i chęci podejmowania dobrowolnych działań naprawczych. W związku z tym, stwierdzono, że wytyczne w zakresie analizy ryzyka należy ograniczyć do opisu zagrożeń (hazard) powodowanych przez poszczególne niezgodności, będących tym elementem analizy ryzyka, który można określić w sposób jednoznaczny i obiektywny. Dania dysponująca dokumentem opisującym zagrożenia związane z konsumenckimi wyrobami pirotechnicznymi, zobowiązała się do udostępnienia go pozostałym uczestnikom projektu. Ponadto grupa zarekomendowała KE przeprowadzenie warsztatów z analizy ryzyka wyrobów pirotechnicznych widowiskowych przeznaczonych dla przedstawicieli organów kontroli wszystkich państw członkowskich.

3.2 Kontrole przeprowadzone przez WIIH

3.2.1 Założenia kontroli WIIH

W 2013 roku Prezes UOKiK zlecił wojewódzkim inspektorom IH przeprowadzenie kontroli wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy 1, 2 i 3, przeznaczonych dla konsumentów. Kontrole przeprowadzono w I i IV kwartale roku. Kontrole w I kwartale zostały przeprowadzone ze względu na uczestnictwo UOKiK w międzynarodowym projekcie „Joint Action – Fireworks” i konieczność pobrania wyrobów do badań laboratoryjnych. Kontrole przeprowadzono na terenie 8 województw. Natomiast prowadzenie kontroli wyrobów pirotechnicznych w IV kwartale 2013 roku jest uzasadnione sezonowością oferowania tego rodzaju wyrobów w sprzedaży detalicznej. Szczyt sezonu sprzedaży tego rodzaju wyrobów w Polsce przypada na okres Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Kontrolę przeprowadzono na terenie wszystkich 16 województw.

Należy wyjaśnić, że program kontroli obejmował także wyroby pirotechniczne wprowadzone do obrotu przed dniem wejścia w życie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (tj. 9 września 2010 r.). Wyroby te były kontrolowane na podstawie

przepisów uobp. Inspektorzy IH w trakcie przeprowadzonych kontroli w zakresie uobp sprawdzali m.in. prawidłowość oznakowania wyrobów, poprawność instrukcji użytkowania oraz dostępność informacji warunkujących bezpieczeństwo.

W zakresie wyrobów pirotechnicznych wprowadzonych do obrotu po 9 września 2010 r. sprawdzano następujące kwestie:

- klasę wyrobu pirotechnicznego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 62c ust. 1 ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego;
- umieszczenie na wyrobie i poprawność oznakowania CE potwierdzającego jego zgodność z zasadniczymi wymaganiami, zgodnie z art. 62j ust 5 ustawy;
- poprawność etykiet umieszczonych na wyrobie, zgodnie z art. 62j ust 6 ustawy, powinny one zawierać co najmniej:
 - nazwę i adres producenta lub, w przypadku gdy producent nie posiada siedziby na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, nazwę producenta oraz nazwę i adres importera,
 - nazwę oraz określenie typu wyrobu pirotechnicznego,
 - wskazanie wymagań dostępności dla użytkowników, w tym oznaczenia klasy wyrobu pirotechnicznego,
 - określenie rodzaju miejsc, w których jest dozwolone używanie wyrobu pirotechnicznego,
 - instrukcję obsługi wyrobu pirotechnicznego w języku polskim,
 - wskazanie roku produkcji wyrobu pirotechnicznego widowiskowego klas 3 i 4,
 - w uzasadnionych przypadkach określenie minimalnej bezpiecznej dla użytkownika wyrobu pirotechnicznego odległości używania tego wyrobu,
 - określenie ilości netto materiału pirotechnicznego;
- czy na wyrób został wystawiony certyfikat oceny zgodności typu WE (art. 62o ust. 1 i następne);
- czy zgodnie z art. 62f ust. 2 ustawy do wyrobu została dołączona sporządzona w języku polskim:
 - instrukcja obsługi wyrobu pirotechnicznego zawierającą, w miarę potrzeby, oznaczenia dotyczące bezpiecznego przewozu, przechowywania, używania i unieszkodliwiania tych wyrobów, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia bezpiecznych odległości użytkownika od używanych wyrobów pirotechnicznych,
 - informacja o urządzeniach i akcesoriach potrzebnych do bezpiecznego działania tych wyrobów oraz instrukcje ich obsługi.

Ponadto w związku z uczestnictwem w projekcie „Joint Action – Fireworks” program kontroli na I kwartał 2013 r. zakładał pobranie próbek wyrobów do badań laboratoryjnych. Próbk

typowano do badań zgodnie z założeniami omówionymi w punkcie 3.1.3 *Uczestnictwo w projekcie „Joint Action – Fireworks”*.

3.2.2 Wyniki kontroli WIIH

Ogółem skontrolowano 872 rodzaje wyrobów pirotechnicznych, w tym 166 na podstawie przepisów uobp (Tab. 1) oraz 706 rodzaje wyrobów na podstawie uosoz (Tab. 2).

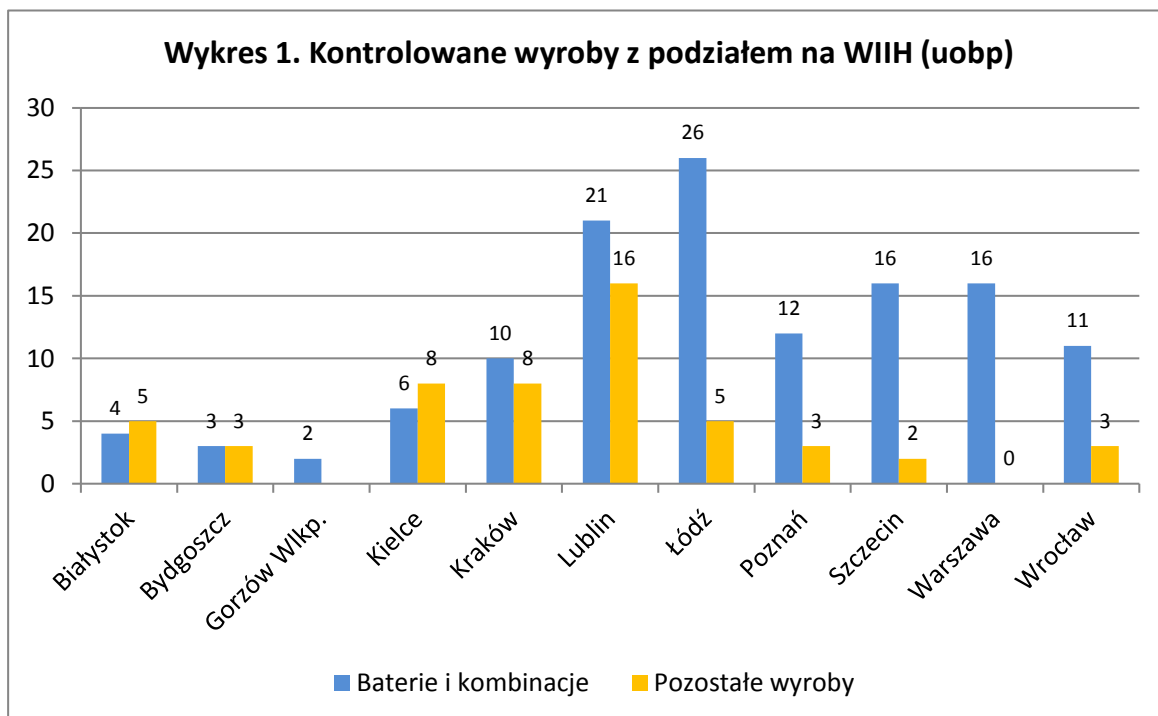
Kontrola wykazała, że na 166 wyrobów wprowadzonych do obrotu przed 9 września 2010 r., w 30 wykryto nieprawidłowości, co stanowi 18 proc. skontrolowanych. Najczęściej występującymi nieprawidłowościami w tej grupie wyrobów były: brak niektórych informacji i ostrzeżeń dotyczących bezpieczeństwa użytkowania, brak określenia zawartości netto materiału pirotechnicznego, bezpodstawne umieszczenie oznakowania CE. Kontrole nie wykazały wad konstrukcyjnych, wad wykonania czy uszkodzeń mechanicznych wyrobów pirotechnicznych.

W przypadku wyrobów wprowadzonych do obrotu po 9 września 2010 r., na 706 wyrobów wymagań nie spełniało 39, co stanowi 5 proc. skontrolowanych. W 30 wyrobach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niewłaściwego oznakowania wyrobów - brak ostrzeżeń i informacji dotyczących bezpieczeństwa użytkowania, brak roku produkcji, brak numeru rejestracyjnego, brak oznaczenia klasy wyrobu pirotechnicznego, niezgodności oznakowania CE ze wzorem, niewłaściwy kolor osłony lontu. W jednym wyrobie stwierdzono w wyniku oględzin wadę konstrukcyjną polegającą na niewłaściwym zabezpieczeniu systemu inicjującego. W wyniku badań laboratoryjnych niezgodności stwierdzono w 8 wyrobach (patrz: punkt 3.1.3 *Uczestnictwo w projekcie „Joint Action – Fireworks”*).

Tab. 1 Liczba i rodzaje wyrobów skontrolowanych na podstawie uobp w 2013 r.

WIIH	Petardy	Rakiety	Rzyskie ognie	Baterie i kombinacje	Fontanny i wulkany	Inne (zimne ognie, bączki, motylki)	Razem
Białystok	5	-	-	4	-	-	9
Bydgoszcz	2	-	-	3	1	-	6
Gdańsk	-	-	-	-	-	-	0
Gorzów Wlkp.	-	-	-	2	-	-	2
Katowice	-	-	-	-	-	-	0
Kielce	1	-	1	6	3	3	14
Kraków	6	-	-	10	2	-	18
Lublin	7	6	-	21	1	2	37
Łódź	-	-	-	26	1	4	31
Olsztyn	-	-	-	-	-	-	0
Opole	-	-	-	-	-	-	0
Poznań	1	-	-	12	-	2	15
Rzeszów	-	-	-	-	-	-	0
Szczecin	2	-	-	2	-	-	4
Warszawa	-	-	-	16	-	-	16
Wrocław	1	1	-	11	-	1	14
Razem	25	7	1	113	8	12	166

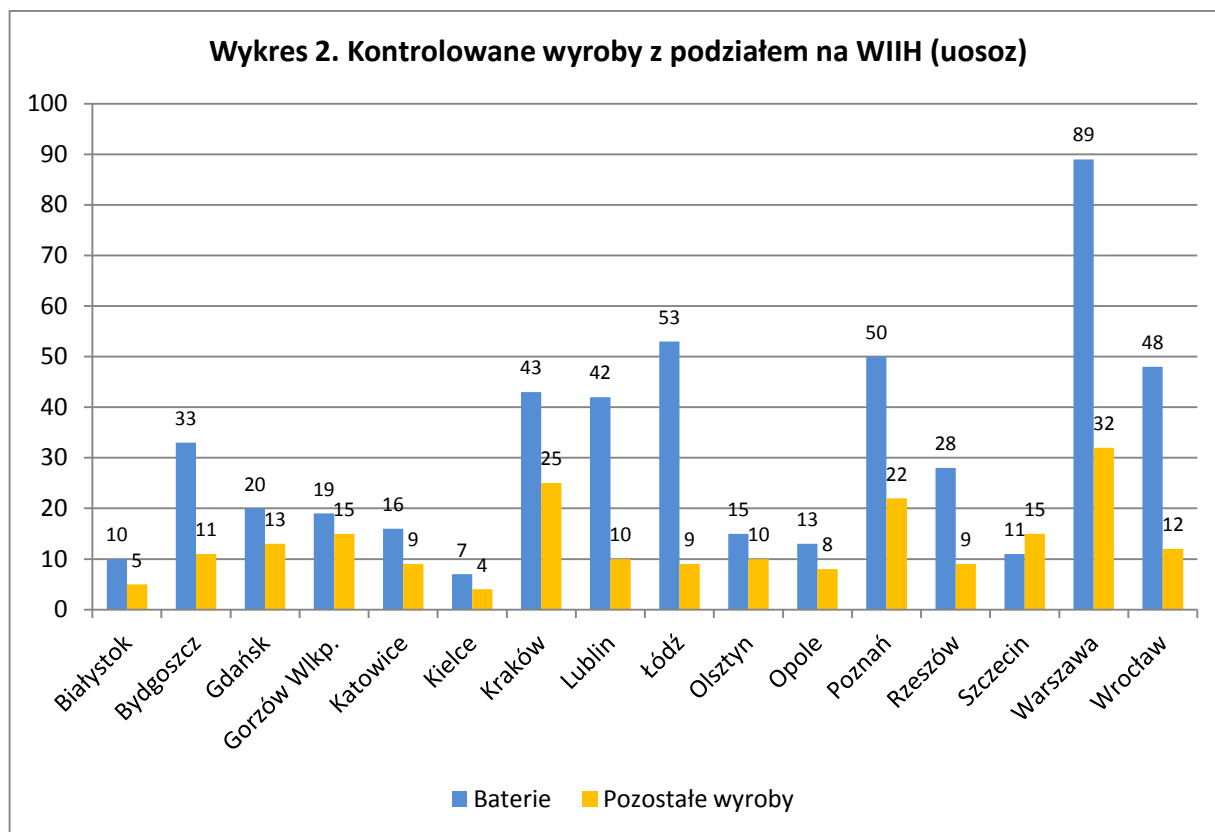
Źródło: opracowanie własne UOKiK na podstawie danych przekazanych przez WIIH

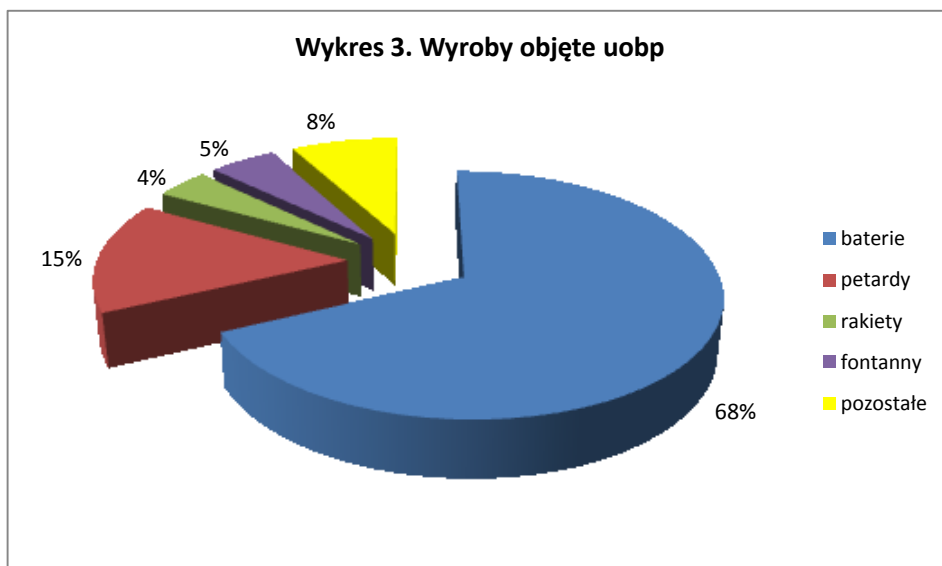
Tab. 2 Liczba i rodzaje wyrobów skontrolowanych na podstawie uosoz w 2013r.

WIIH	Petardy	Rakiety	Rzyskie ognie	Baterie i kombinacje	Fontanny i wulkany	Inne (latające śmigła, strzelające kulki)	Razem
Białystok	1	4	-	10	-	-	15
Bydgoszcz	-	5	3	33	2	1	45
Gdańsk	-	7	2	20	1	3	33
Gorzów Wlkp.	5	3	1	19	1	5	33
Katowice	1	3	1	16	2	2	25
Kielce	1	3	-	7	-	-	11
Kraków	1	11	9	43	2	2	68
Lublin	2	2	3	42	1	2	52
Łódź	3	3	1	53	1	1	63
Olsztyn	2	3	-	15	4	1	25
Opole	-	4	-	13	3	1	21
Poznań	4	6	3	50	6	3	72
Rzeszów	1	2	1	28	5	-	37
Szczecin	1	4	4	11	3	3	26
Warszawa	6	14	3	89	6	3	118
Wrocław	2	5	1	48	3	1	60
Razem	30	79	32	497	40	28	706

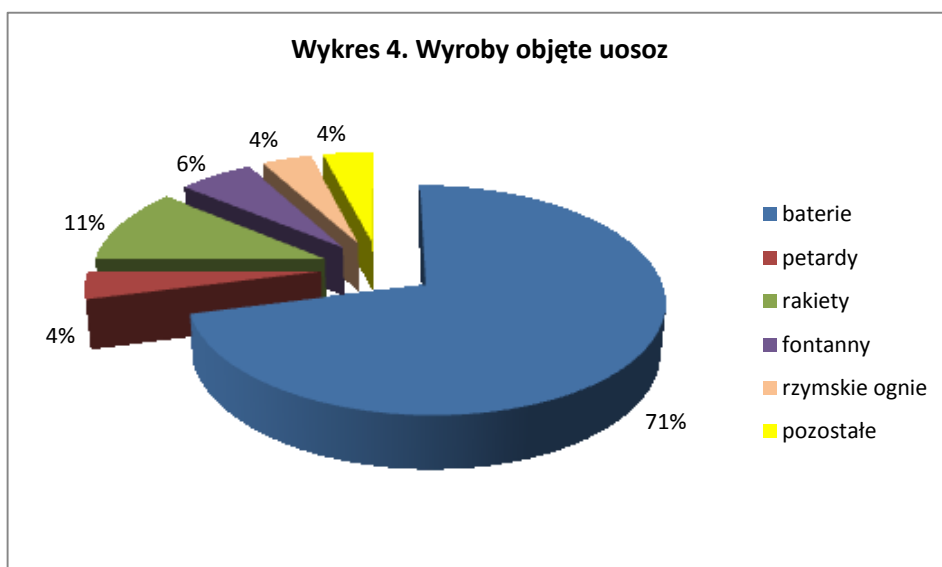
Źródło: opracowanie własne UOKiK na podstawie danych przekazanych przez WIIH

Na poniższych wykresach przedstawiono podział skontrolowanych wyrobów na poszczególne typy wyrobów pirotechnicznych.

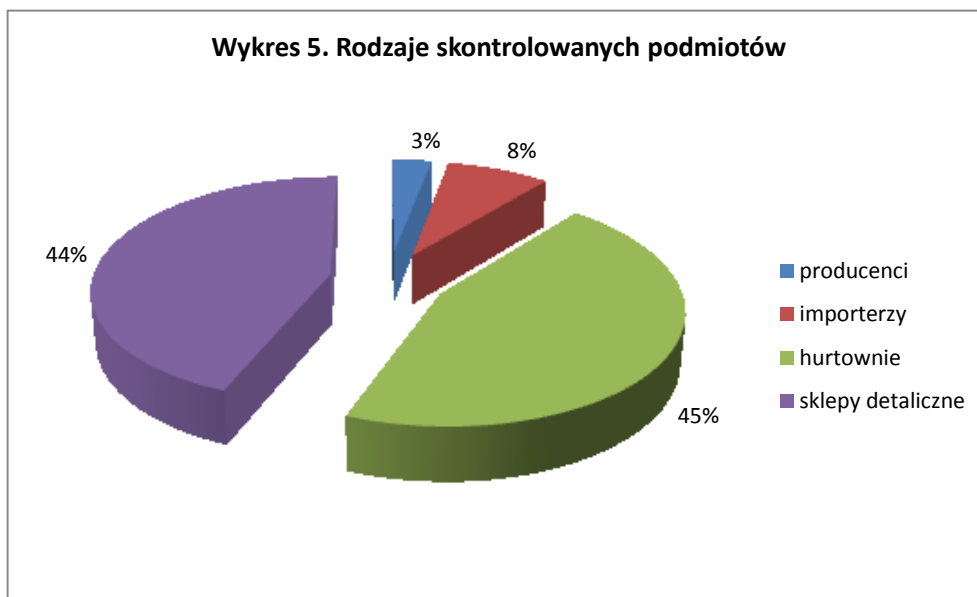

Źródło: opracowanie własne UOKiK na podstawie danych przekazanych przez WIIH

Źródło: opracowanie własne UOKiK na podstawie danych przekazanych przez WIIH

W 2013 r. kontrolami objęto 165 przedsiębiorców. Kontrole prowadzono głównie w hurtowniach – 45 proc. i sklepach detalicznych – 44 proc. wszystkich kontroli. Podział skontrolowanych podmiotów na poszczególne rodzaje przedsiębiorców obrazuje wykres 5.

Źródło: opracowanie własne UOKiK na podstawie danych przekazanych przez WIIH

Większość niezgodności stwierdzonych w ramach prowadzonych kontroli została usunięta w ramach dobrowolnych działań naprawczych realizowanych przez podmioty, które wprowadziły kwestionowane wyroby do obrotu. W przypadku 4 wyrobów skierowano wnioski do Prezesa UOKiK o wszczęcie postępowania administracyjnego – Prezes UOKiK przeprowadził postępowania w sprawie tych wyrobów, w wyniku czego zostały one wycofane z obrotu (patrz: punkt 3.1.3 Uczestnictwo w projekcie „Joint Action – Fireworks”). W przypadku 7 wyrobów (wszystkie wprowadzone do obrotu przez tego samego przedsiębiorcę) skierowano do prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na umieszczeniu oznakowania zgodności na wyrobie, który nie podlega temu oznakowaniu.

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że wszystkie wyroby wprowadzone na polski rynek pochodziły z Chin, zaś część z nich była produkowana w Chinach i wprowadzana do obrotu pod marką własną polskich przedsiębiorców, występujących w charakterze producenta.

3.3 Działania podjęte przez pozostałe organy kontroli

3.3.1 Państwowa Inspekcja Pracy

PIP w 2013 roku nie otrzymała informacji, które wskazywałyby na występowanie na rynku wyrobów pirotechnicznych niespełniających zasadniczych wymagań. W związku z tym nie prowadziła kontroli w tym obszarze. Podejmowała natomiast działania związane z kontrolą przestrzegania przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych (Dz. U. Nr 163, poz. 1577). W tym zakresie stwierdzono nieprawidłowości w jednym ze sklepów oferujących wyroby pirotechniczne. Do kontrolowanego podmiotu skierowano wniosek o wdrożenie działań naprawczych.

3.3.2 Organy Służby Celnej

W 2013 r. Służba Celna prowadziła rutynowe kontrole wyrobów pirotechnicznych przywożonych spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Podczas kontroli funkcjonariusze posługiwali się listą kontrolną przygotowaną przez UOKiK we współpracy z Ministerstwem Finansów, sprawującym nadzór nad Służbą Celną. Dokument ten służył jako narzędzie pomocnicze przy podejmowaniu decyzji o wystąpieniu z wnioskiem do OW o wydanie opinii w sprawie spełniania przez wyrób zasadniczych wymagań. Kontrole celne były prowadzone głównie w okresie sierpień – grudzień, kiedy to odnotowuje się wzmożony import wyrobów pirotechnicznych. Ponadto w listopadzie 2013 r. koordynatorzy ds. bezpieczeństwa produktów uczestniczyli w szkoleniu na temat wymagań dla wyrobów pirotechnicznych przeprowadzonym przez przedstawicieli WIIH w Lublinie.

3.4 Kontrole bezpieczeństwa przewozu drogowego

Kontrole bezpieczeństwa przewozu drogowego wyrobów pirotechnicznych prowadzone były przez Inspekcję Transportu Drogowego i Policję.

ITD przeprowadziła w 2013 roku 23 941 kontroli pojazdów wykonujących transport drogowy towarów niebezpiecznych, w wyniku których stwierdzono 1519 naruszeń. Spośród wymienionych wyżej kontroli 22 dotyczyły przewozu drogowego wyrobów pirotechnicznych. W jednym z tych przypadków ujawniono nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem kary w drodze decyzji administracyjnej na łączną kwotę 12 200 złotych, zgodnie z załącznikami do ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych. Ponadto przeprowadzono 2 kontrole w przedsiębiorstwach wykonujących przewóz drogowy wyrobów pirotechnicznych, w wyniku których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Policja przeprowadziła łącznie 1 213 kontroli drogowego przewozu towarów niebezpiecznych (w danych tych nie wyodrębnia się, ile z nich dotyczyło wyrobów pirotechnicznych), wśród których w 31 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem kar.

Kontrole w tym zakresie prowadziła również Służba Celna, która nie odnotowała żadnych nieprawidłowości.

4 Wnioski

Wyniki kontroli prowadzonych w 2013 r. wskazują, że większość skontrolowanych wyrobów spełniała wymagania formalne w zakresie oznakowania. Niezgodności w tym zakresie stwierdzono ogółem w 7 proc. sprawdzonych wyrobów. Należy zaznaczyć, że wśród wyrobów podlegających przepisom uobp odsetek ten był zdecydowanie wyższy – 18 proc., niż wśród wyrobów oznakowanych znakiem CE – 5 proc. Oznacza to wzrost świadomości przedsiębiorców w zakresie wymagań dla wyrobów pirotechnicznych wprowadzanych do obrotu. Niewątpliwie przyczyniły się do tego działania kontrolne organów nadzoru rynku. Regularne kontrole Inspekcji Handlowej w zakresie prawidłowości przeprowadzonej oceny zgodności podnoszą świadomość producentów oraz importerów, wskazując, jak ważne jest sprawdzenie i potwierdzenie, że wprowadzane do obrotu wyroby spełniają odpowiednie wymagania. Właściciele sklepów, szczególnie małych, często nie są zorientowani, jakie wymagania powinny spełniać wyroby pirotechniczne, dlatego w trakcie kontroli inspektorzy IH pouczają kontrolowanych przedsiębiorców na temat ostatnich zmian prawnych. Warto również podkreślić, że w przypadku stwierdzenia niezgodności wyrobów z zasadniczymi wymaganiami, podmioty wprowadzające je do obrotu z reguły dobrowolnie podejmowały działania naprawcze, w związku z czym nie było konieczności stosowania przymusu administracyjnego.

Znacznie mniej korzystnie przedstawiają się wyniki badań laboratoryjnych wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy 1-3. Wady konstrukcyjne i funkcjonalne stwierdzono w 33 proc. badanych wyrobów, przy czym część z nich powodowała poważne zagrożenia dla użytkowników. Wskazuje to na konieczność trwałego włączenia badań laboratoryjnych w działania kontrolne. Należy również podkreślić, że w kwestionowanych wyrobach nie stwierdzono niezgodności w zakresie oznakowania, co oznacza, że do badań laboratoryjnych należy typować również te wyroby, których oznakowanie nie budzi zastrzeżeń.

Niewątpliwie korzystny wpływ na funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w Polsce ma szeroko podejmowana współpraca międzynarodowa i związana z tym wymiana doświadczeń dająca możliwość wypracowania dobrych praktyk w zakresie kontroli wyrobów pirotechnicznych oraz zwiększenie ich skuteczności.